

CHRISTINE DOORMAN

door NANNIE VAN WEHL

CHRISTINE DOORMAN

Vele tientallen jaren ken en bewonder ik het werk van onze sprookjesdichteres bij uitnemendheid, Christine Doorman. Ook ben ik haar dankbaar voor de wijze, waarop zij, na onze onvergetelijke Margaretha Meyboom, Selma Lagerlöf tot ons gebracht heeft.

In den winter van dit jaar, 1934, maakten wij ons op, den vijf en zeventigsten verjaardag van Selma Lagerlöf te gaan vieren. Ik werd genoodigd in een klein, besloten gezelschap, waar Christine Doorman bij lichtbeelden zou vertellen van de Zweedsche dichteres, met wie een intieme vriendschap haar al jaren verbond.

Natuurlijk wist ik, dat Christine Doorman een bejaarde dame moest zijn. Want ik was nog een kind, toen ik al van haar las en hoorde. Op weg naar de lezing vernam ik, dat zij ook al vijf en zeventig was, net als haar beroemde vriendin.

Daar stond ik vóór Christine Doorman. De intelligentie straalde uit haar lieve, heldere oogen. Van haar persoonlijkheid gingen kracht en vreugde uit. En zij was vijf en zeventig jaren! Zoo lief en helder kan alleen werken ons houden.

Haar lezing boeide van het begin tot het eind. Tusschen heel veel wetenswaardigs, overzichtelijk gerangschikt, kwam de spreekster soms ineens met een schalksch glimlachje op een grapje over de onbescheidenheden der Amerikanen rondom Mörbäcka, het gastvrije huis van Selma en de haat van de Nobelprijswinster voor fotografen en de vermetelheid, waarmee die telkens opnieuw den aanval waagden!

Eenige dagen later bereikte mij de introductie tot „een lezing met lichtbeelden”, te houden door Christine Doorman over de verre jarige. Zij hield die, vertoonde de lichtbeelden en het was een wonder, die oude dame boeide ruim zeshonderd hoorders zóó, dat zij ademloos luisterden.

Voor de derde maal hoorde ik haar lezing in de Luthersche kerk in Schiedam. Ik genoot opnieuw van den inhoud, van de prachtige lichtbeelden, maar bovenal van de fleur, de geestigheid en den ernst van de spreekster.

Daar krijg ik drie boekjes ter recensie: „Sprookjes van Topelius”. Christine Doorman heeft ze uit het Zweedsch vertaald. Ik ga ze lezen en bespeur al gauw, dat ik hier met letterkundige juweeltjes te doen heb, die vele kinderen en hun ouders blij zullen maken. Nog vóór ik de gelegenheid heb mijn bevindingen te publiceeren, blijken de boekjes al ingeslagen te zijn. De dagbladen prijzen ze en roemen de vertaling, de redacteur van „Het Kind”, oordeelt: „Wij hebben hier inderdaad te maken met superieur werk” en spreekt van „de vrouw, die deze sprookjes vol humor met groote piëteit bewerkte.” In de boekjes ligt een prospectus met een voorwoord van de vertaalster.

Zij citeert Selma Lagerlöf: „Tot de allerdierbaarste herinneringen van mijn jeugd behooren de uren, waarin mijn vader mij de sprookjes van Topelius voorlas. Wat genoten wij op school van de geschiedenis van Pikku-Atti, van het Tooverfluitje van Knut, van Steroogje.”

Mij vermeiend in een jaargang van „Buiten” 1932, vind ik daar, met de onderteekening: Christine Doorman, een lezenswaardig artikel: „De Landhuizen uit de Gösta-Berlingsage”. En bij toeval hoor ik, dat, wat in „Wetenschappelijke Bladen” uit het Zweedsch vertaald is — en dat is niet weinig! — door Christine Doorman is gedaan.

Op een heerlijken zomermiddag mocht ik een bezoek brengen aan Christine Doorman en haar vragen over haar leven en hoe alles zoo gekomen was.

Zij ontving mij in haar ruime, rustige zitkamer in een groot pension aan de Sophialaan in Den Haag. Haar kamer zag op enkel bloemen en groen der welverzorgde tuinen van dat kwartier uit.

Gezellig met haar in makkelijke stoelen aan de theetafel gezeten, mocht ik haar vragen stellen.

Neen, zij was niet uit een kunstenaarsfamilie. Haar vader was ingenieur van de Spoorwegen. Zij werd in 1858 in Utrecht geboren. Haar groote liefde voor sprookjes bracht haar ertoe, zich te gaan verdiepen in de innerlijke beteekenis der oude volkssprookjes. Professor Frantzen in Utrecht leidde haar in de Wetenschap van het Sprookje in. Toen ging een wereld voor haar open! „Wat zou ik je daar graag veel van vertellen! Maar het is een „mer à boire”!” Haar schitterende oogen verhaalden, hoe zij nog altijd gretig uit die zee dronk. „Daar heb je bijvoorbeeld het Tooverslaapmotief, zes dikke boeken zijn daar alleen al over. Het naammotief, het schoen-en-muiltjemotief. In de sprookjesliteratuur van de geheele wereld zijn de motieven dezelfde.

Professor Frantzen gaf mij na korten tijd van studie gelegenheid een lezing te houden over Volkssprookjes. Onder mijn gehoor waren menschen van de Hollandia Drukkerij. Zij vroegen mij, of ik over Andersen wou schrijven. Dit verscheen

DE KLEUTERS LEVEN MEDE MET HET SPROOKJE

toen”; en zij legde een boek voor mij neer: „Uren met Andersen”.

„Hoe is u zoo op het Scandinavische pad gekomen?” vroeg ik echt nieuwsgierig.

„Professor van Herwerden was een huisvriend van ons in Utrecht. Hij was met een Deensche getrouwd, verwant aan de familie Melchior, de beschermers van Andersen. Zij gaf mij een introductie mee voor de laatst overgebleven dochter van de familie, toen ik eens voor mijn plezier naar Denemarken reisde.

Ik dring steeds meer door tot de innerlijke beteekenis van Andersen's sprookjes. In December houd ik een lezing voor „Oefening kweekt Kennis” over Andersen en zijn sprookjes.”

Een vijf en zeventigjarige maakt haar winterwerkplan!

„Mijn publicaties over Andersen bezorgden mij vanzelf introductie in de drie vereenigingen: Zweden—Nederland, Denemarken—Nederland, Noorwegen—Nederland. Met elkaar vormen zij de Scandinavisch-Nederlandsche Vereeniging.

Mevr. Sijthoff, de vrouw van den uitgever, is een Noorsche. Al jaren had zij een grooten wensch: een Nederlandsche uitgave van de Sprookjes van Topelius, en dan moest ik ze vertalen."

„Hoe is uw vriendschap met Selma Lagerlöf ontstaan?"

„Uit Denemarken schreef ik haar, of ik haar mocht komen bezoeken. Ik wist, dat zulke brieven haar uit alle oorden van de wereld bereiken en dat het zéér moeilijk is, toegang tot haar te krijgen. Zij schreef mij terug: „Klop aan mijn deur en ik zal u wijd open doen." Later vertelde zij mij, dat er van mijn brief iets was uitgegaan, dat haar overwonnen had.

Onmiddellijk na den oorlog bracht ik haar mijn eerste bezoek. Hieruit is een hechte vriendschap ontstaan. Er is zooveel, dat ons samenbindt. Vele jaren heb ik Selma Lagerlöf geregeld bezocht. Dezen zomer voelde zij zich niet goed genoeg om de gewone zomerdrukke op Mörbäcka door te maken. Zij is in een rusthuis gegaan. In het voorjaar van 1935 hoop ik weer naar haar toe te gaan."

„Wat van uw eigen werk is u het liefst?"

„Laat ik mogen vertellen, waar ik het meeste plezier van heb gehad. Kijk, een bundel sprookjes: „Uit het Wonderland". Veertig jaar geleden maakte ik een mooie reis: naar Constantinopel en Smyrna. Natuurlijk zocht ik naar sprookjes. Deze bundel verscheen. De kinderen van een broer van Marius Bauer lazen ze. Kom eens kijken." Zij voerde mij naar een groote lijst aan den wand, die een karton bevatte, waarop vele penteekeningen van Marius Bauer waren geplakt. „Bauer had de sprookjes met de kinderen meegelezen en ze terwijl voor zijn eigen plezier geïllustreerd. Hij kwam mij zelf de teekeningen brengen."

Nu bleef ik bewonderen, wat de wanden droegen

aan huldeblijken van kunstzusters en -broeders. Vele portretten van Wanda Landowska, met opdrachten. Eén, waar zij met Leo Tolstoï muciseert. Hoytema, Rie Cramer waren vertegenwoordigd. Overal portretten van Selma Lagerlöf. Een groote foto stelde Selma Lagerlöf en Christine Doorman voor, temidden der gezanten van Finland, Letland en Tsjecho-Slowakije, die Selma ridderorden kwamen brengen.

„Daarna hadden wij een groot diner op Mörbäcka", vertelde Christine Doorman. En echt vrouwelijk ging zij verder: „Wij aten van een oud-Chineesch servies, dat Selma van Alfred Nobel had gekregen.

„Maar om op uw eigen werk terug te komen —"

„Ja, ik heb ook veel plezier beleefd van „Vleugelke", van „Mijn Italiaantjes", geschreven na een reis door Italië. Verleden jaar schreef ik een meisjesboek: „Wat Ank er van dacht". Het deed mij zoo goed om jonge meisjes te hooren zeggen, dat ik zoo met mijn tijd meega. Heel prettig werk is ook het redigeeren van „De kleine Androcles", een blaadje voor kinderen, die van dieren houden. Hier is mijn eerste bundel sprookjes: „Appelbloesem". Ik was toen haast nog een kind.

Mijn tijd van gaan was gekomen. Toen ik weer buiten liep en het statige park, nu verlaten in den achternamiddag, mij de gelegenheid gaf, mij geheel te concentreeren op de heerlijke uren, die ik had doorgebracht, had ik alle gelegenheid, mijn gevoelens te onderkennen.

Diep ontzag voor zulk een vrouw, voor zulk een vrouwenleven, aan kunst en wetenschap gewijd. Blijdschap om wat ik had mogen ervaren. En harte-lijke, vurige wenschen: Moge Christine Doorman nog lang zoo zijn en zoo werken. □ □

